

Wojciech Siwiak

Dwadzieścia lat bydgoskiego Pipe Clubu

Pipe Club Bydgoszcz założony został w listopadzie 1987 roku z inicjatywy jego przyszłego prezesa i pomysłodawcy – założyciela Tadeusza Wojtuszkiewicza. Zebranie założycielskie odbyło się 20 XI 1987 roku, a poprzedziły je wystawy fajek zorganizowane w klubie Pomorskiego Okręgu Wojskowego w Bydgoszczy ze zbiorów przyszłych członków klubu. Osobiste kontakty założycieli Klubu Fajki zezwoliły na uzyskanie wzorcowych dokumentów, niezbędnych celem opracowania Statutu i Regulaminu bydgoskiego klubu. Klub nosi nazwę Pipe Club Bydgoszcz i jest stowarzyszeniem działającym przy Klubie POW, jako Sekcja Klubu Kolekcjonerów. Znakiem Klubu jest LUCZNICZKA BYDGOSKA barwy szarej, umieszczona na główce fajki typu bent w barwach naturalnych, zwrócona frontem w stronę ustnika. Klub zajmuje się ograniczeniem nałogu palenia papierosów, zwiększeniem roli kolekcjonerstwa wśród fajczarzy, kolekcjonowaniem fajek i pośrednimi formami zbieractwa, jak zbieraniem informacji z zakresu historii fajki, jej roli w życiu codziennym, literaturze, sztuce itp. Pipe Club Bydgoszcz ma członków zwyczajnych, honorowych i wspierających, których prawa i obowiązki reguluje statut. Władze Pipe Clubu składają się z Walnego Zgromadzenia, Zarządu Klubu i Komisji Rewizyjnej. Działalność statutowa Klubu finansowana jest ze składek członkowskich i dochodów z organizowanych imprez i turniejów oraz dystrybucji wydawnictw autorstwa członków lub sympatyków Klubu.

Na zebranie założycielskie Klubu przybyło 9 fajczarzy. Powołano na nim Zarząd Klubu, przyjęto statut i nazwę klubu jako Pipe Club Bydgoszcz. Działa on pod patronatem Klubu POW, który miłośnikom palenia fajki oddał w użytkowanie pomieszczenie do spotkań, służąc jednocześnie pomocą w organiza-

cji spotkań i Turniejów Fajczarskich. Klub POW, prócz udostępniania sali do spotkań, służył równocześnie swym zapleczem kulturalnym i gastronomicznym w celu obsłużenia organizowanych spotkań międzyklubowych. Nawiązano bliskie kontakty z KKF Poznań, MPC Szczecin, PC Kalisz, PC Szczytna, PC Gdańsk. Członkowie tych klubów przyjeżdżali i przyjeżdżają na organizowane w Bydgoszczy zawody w WOLNYM PALENIU FAJKI. Spotkania coroczne o charakterze ogólnopolskim odbywają się z okazji kolejnych listopadowych rocznic założenia Klubu. Praktykowane są również spotkania na imprezach plenerowych, jak Turnieje Wiosenne lub Fajczarskie Pożegnanie Lata.

Na pierwszym rocznicowym zebraniu w 1988 roku obecny był Prezydent Federacji Janusz Molski. Tradycją spotkań rocznicowych stało się dwudniowe spotkanie fajczarzy z kraju i nierzadko z zagranicy, połączone z dwoma turniejami palenia fajki. W pierwszym dniu konkurowano, paląc tytoń w fajce wrzoścowej, w drugim w fajce glinianej. Podczas turniejów palono, jak ma to miejsce i obecnie, z fajek „przemyskich”, wykonywanych specjalnie na potrzeby zawodów przez producentów fajek z Przemyśla. Wśród ich wytwórców wspomnieć należy Zbigniewa Bednarczyka, Kazimierza Roga, Ryszarda Filara, Henryka Wyrobca, Tadeusza Polińskiego i Marka Parola. Prócz przygotowania zestawu fajek na potrzeby odbywających się turniejów, fajkarze przemyscy sponsorowali nagrody w postaci własnoręcznie wykonanych fajek.

Fajczarskim turniejom rocznicowym w Bydgoszczy zawsze towarzyszyły wystawy kolekcjonerskie fajek, konkursy rzeźbiarzy o tematyce fajczarskiej, fajka w sztuce, plastyce itp. Ekspozyty ze zbiorów prezesa Tadeusza Wojtuszkiewicza prezentowane były na licznych wystawach krajowych: w 1986 roku w Antoninie k. Ostrowa Wielkopolskiego, w latach 1989-1991 w Centralnym Muzeum Morskim w Gdańsku na wystawie „Z fajką przez wieki”, a także między innymi w Kwidzynie, Toruniu, Włocławku, Sulęcinie i Urzędowie, rodzinnym mieście Tadeusza Wojtuszkiewicza. W 2001 roku fajki eksponowano w Muzeum Ludwisarstwa i Dzwonów w Przemyśle, a w 2003 roku doczekały się samodzielnej wystawy w Muzeum Okręgowym w Bydgoszczy i Muzeum Ziemi Krajeńskiej w Nakle, każdorazowo ciesząc się dużym zainteresowaniem ze strony zwiedzających.

Bydgoski Klub Fajki rozwinął współpracę i zainicjował wymianę fajek z klubami i z ich wytwórniami działającymi poza granicami kraju. Wymienić można firmę „Peterson” z Dublina w Irlandii. Wynikiem współpracy było otrzymywanie w ramach wzajemnej koleżeńskej wymiany fajek o światowej renomie, zwłaszcza z klasycznej kolekcji Scherlocka Holmesa. Dobrze również rozwijała się współpraca z Marianem Fajkusem z Cieszyna Czeskiego, autorem pierwszej w języku polskim książki dla fajczarzy *Z fajką na ty,*

opracowanej przez niego w 1973 roku. Scedował on prawa autorskie na prezesa bydgoskiego klubu, toteż reprinty jego książki były nagrodami na organizowanych przez klub turniejach palenia fajki. W 1989 roku członek klubu Ireneusz Konecki opracował i powielił przewodnik dla początkujących fajczarzy pod tytułem *Z fajką na ty*. W Klubie wydano również reprint w formie powielaczowej książki *13 Fajek* Ilji Erenburga oraz tomik wierszy satyrycznych poświęconych fajce autorstwa Czesława Tabaki. W 2002 roku wydano wiersze satyryczne o fajce autorstwa Czesława Tabaki *Fajka spokoju?* W 2003 roku ukazała się *Sztuka palenia fajki* Tadeusza Wojtuszkiewicza oraz tegoż przy współpracy autorskiej Alberta W. Szparagi *Moja przygoda z fajką...*, a w 2004 roku *Hymny fajczarskie, toasty i piosenki biesiadne* zebrane przez Tadeusza Wojtuszkiewicza.

Ku fajowej pamięci

Czy pamiętasz jak całowałaś?

Jak pod sercem dymkiem łechtalaś?

Jak patrzyłaś w oczy namiętnie?

Czy pamiętasz?... Jak było pięknie?

Zapomniałaś już mnie – strudzona...

Przestarzała, mdła, przekopcona...

Proszę, powróć... Choćby od święta...

Może czas nas znów zapamięta?...

Czesław Tabaka

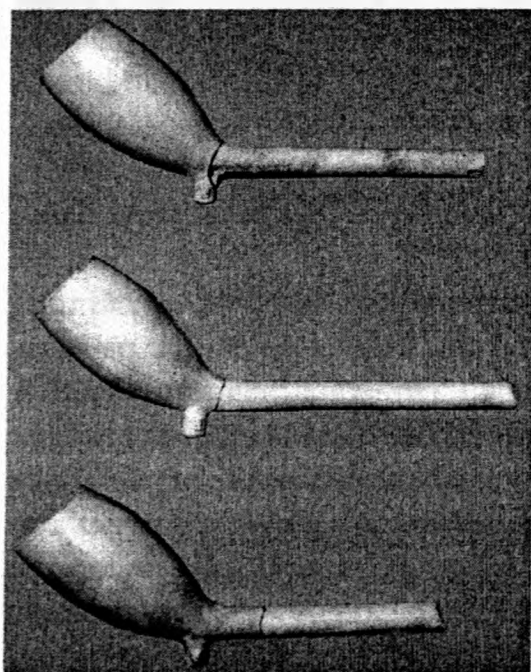
Stałym gościem listopadowych spotkań rocznicowych był redaktor Zbigniew Turek. Autor rubryki w „Przekroju” *Fajka mniej szkodzi*, który wielokrotnie pisał w niej o bydgoskim klubie miłośników fajki w „mundurze”. W Bydgoszczy w 1993 roku została wydana jego książka *Fajka mniej szkodzi*. W 1996 roku Prezydent PC Bydgoszcz Tadeusz Wojtuszkiewicz został wybrany na dwuletnią kadencję Prezydenta Federacji Polskich Klubów Fajki, przedłużoną w 1998 roku o następną kadencję.

W pierwszą rocznicę śmierci redaktora Turka, w listopadzie 1998 roku zorganizowano w Bydgoszczy I Memoriał im. Zbigniewa Turka, na który Marek Parol przygotował fajki z siedzącym Turkiem i napisem „FAJKA MNIEJ SZKODZI”. W 2001 roku odbył się Międzynarodowy Memoriał im. Zbigniewa Turka, z udziałem gości z Litwy, na którym zawodnicy palili fajkę z wrzośca oraz glinianą wodną nargillę. W 2002 roku odbył się Turniej Fajczarski Litwa – Polska, w którym konkursowa fajka otrzymała podobiznę Adama Mickiewicza. W 2003 roku zainicjowano nietypowy eksperymentalny Turniej Fajczarski pod nazwą „Bydgoska Sztafeta Fajczarska”. Polega on na pa-

leniu tytoniu przez dwie równoległe sztafety, z których jedna pali w fajce glinianej, a druga we wrzoscowej klasycznej, według uprzednio wylosowanej kolejności.

*Tu w starej Bydgoszczy, gdzie Brda wody toczy
Pyka się w Pipe Clubie, dym nie szczypie w oczy
To zrozumieć chcesz – fajka szkodzi mniej
Pykaj razem z nami, a będzie ci lżej
Ja amphorę mam, czy ty chęci masz?
Przy wspólnej fajeczce mile płynie czas.
Dymu woń i cybuszek
Daje nam dużo wzruszeń
Fajno nam tu w Pipe Clubie
Bydgoska Łączniczka mocniej łuk napina
To zrozumieć chcesz...*

Podsumowujące 20-letnią działalność bydgoskiego Pipe Clubu obchody rocznicowe odbyły się w listopadzie 2006 roku. Połączono je z ogólnopolskim turniejem palenia fajki na czas, w którym wzięli udział przedstawiciele wszystkich liczących się polskich klubów miłośników fajki i zaproszeni goście z zagranicy. Zaplanowano jednocześnie kalendarz imprez fajczarskich na najbliższe lata. Spotkanie urozmaicono dodatkowo pokazem fajek z kolekcji prywatnych i pozyskanych w trakcie wieloletnich badań archeologicznych na terenie Starego Miasta w Bydgoszczy. Pozostaje jedynie życzyć kolejnych owocnych lat działalności i propagowania historii fajki.



Bydgoszcz, stanowisko 544. Ulica Pod Blankami 25-27. Fajki z manufaktury w Rości-
nie (1753-1804)

(fot. Wojciech Siwiak)